

★ culture nowmag

χειμώνας 2012

#23

ΠΑΠΑΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΠΕΝΟΣ
ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΤΖΙΡΤΖΙΛΑΚΗΣ
ΠΑΤΑΚΗ
ΚΑΚΟΥΛΙΔΗΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

ΠΕΤΡΟΣ
ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΜΕΣΣΗ
ΧΡΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΤΑΜΠΟΥΛΗΣ
ΚΡΑΒΕΣΗΣ
ΔΟΥΛΑΦ
ΠΑΛΑΝΟΣ
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΟΥΜΕΝΤΑΚΗΣ
ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΟΥ
ΜΟΥΣΤΑ
ΜΕΣΣΗ

αφιέρωμα
κλασική
μουσική

Η κρίση της Τέχνης ή η τέχνη της Κρίσης

Από τον Αλέξανδρο Μούζα

Info: Ο Αλέξανδρος Μούζας είναι συνθέτης, μουσικός παραγωγός, μέλος του ΔΣ της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών και ιδρυτικό μέλος του Ergon Ensemble. Έχει δεχθεί παραγγελίες από πολλούς οργανισμούς και έργα του έχουν εκτελεστεί από ορχήστρες σε Ελλάδα και εξωτερικό. Έχει ασχοληθεί με μουσική για χορό, κινηματογράφο και τηλεόραση, ενώ διδάσκει μουσική Τεχνολογία και Film Scoring. Έργα του έχουν εκδοθεί από την εταιρία NAXOS στη σειρά «GREEK CLASSICS».

Ίσως να ακούγεται παράδοξο ή υπερφίαλο να συζητάμε σήμερα για την κρίση της τέχνης - ένα από τα παρελκόμενα της γενικότερης κατάστασης - όταν μεγάλο μερίδιο των συνανθρώπων μας αντιμετωπίζει, καθημερινά, σοβαρά προβλήματα επιβίωσης. Όμως, η πνευματική μας ισορροπία είναι πρωτεύων παράγοντας που συνηγορεί σε ένα συνολικά υγιές επίπεδο διαβίωσης.

Έχοντας ως θέμα μας την καλλιτεχνική δημιουργία, ας θέσουμε προς συζήτηση μια απλή εξίσωση: «Το παρόν ήταν το μέλλον του παρελθόντος και θα αποτελέσει το παρελθόν του μέλλοντός μας». Η περίπλοκη, αλλά απλή τελικά πρόταση, υπονοεί ότι κάθε διακοπή της δημιουργίας στο παρόν συνεπάγεται διακοπή της ιστορικής συνέχειας. Αν δηλαδή, η απουσία σύγχρονης δημιουργίας καταργεί το παρόν, τότε καταργεί και την Ιστορία. Η σκέψη αυτή δεν αποτελεί πρωτοτυπία, αλλά μια απλή διαπίστωση μιας αλληλεπιδράσεως που συνεχίζεται στο διηνεκές.

Παίρνοντας παράδειγμα τη μουσική, οι μεγάλοι συνθέτες, που θαυμάζουμε σήμερα, εννοείται ότι έζησαν και δημιούργησαν στην εποχή τους. Δεν γεννήθηκαν, ως δια μαγείας, ως ιστορικά πρόσωπα, αλλά ο χρόνος και το ίδιο το έργο τους, προσέδωσαν αυτήν την ιδιότητα. Η Τέχνη ανέκαθεν δημιουργείται στο παρόν της κάθε εποχής. Συνεπώς, είναι απολύτως βέβαιο ότι οποιαδήποτε επένδυση στον παρόντα χρόνο, αποτελεί επένδυση στο μέλλον, όρα και στην Ιστορία.

Φορείς του παρόντος είναι κυρίως οι νέοι άνθρωποι. Φυσικά, δεν θέλουμε να φανούμε αγνώμονες στους μεγαλύτερους σε ηλικία δημιουργούς που, καθημερινά, δοκιμάζουν και εκθέτουν την εμπειρία τους φέρνοντας στην επιφάνεια καρπούς πολυτίμου. Η νέα γενιά, όμως, είναι αυτή που κατεξοχήν διαθέτει ανοικτό μυαλό, οράται καθαρούς ορίζοντες, χωρίς θολά τσιπιά και γκριζές ζώνες, απενοχοποιημένα από κυρίαρχα ρεύματα ή καθεστωτικές τάξεις, και δεν έχει κανενός είδους υποχρέωση, ανοικτούς λογαριασμούς ή «ανεξόφλητες» επιταγές προς κανέναν. Η επένδυση στο νέο καλλιτέχνη, όντας μονόδρομη απάντηση σε οποιαδήποτε κρίση, δεν στερείται φυσικά ρίσκου. Είναι αδιανόητο όμως να συγκρίνουμε και να αντιπαραβάλλουμε τα ελάχιστα ονόματα, που επέζησαν της αδιωχμένης Ιστορίας, με τους χιλιάδες δημιουργούς που συνωστίζονται για μια θέση στο παρόν, παλλώ δε μάλλον στην Ιστορία. Καμία αρχαιολογική ανακάλυψη δεν έγινε χωρίς ανασκαφή, για την οποία απαιτήθηκαν χρόνος, αποτυχίες και πόροι.

Είναι ανεκτίμητη όμως η στιγμή που το εύρημα αναδύεται στο φως και στιγματίζει διά μιάς και διά παντός την Ιστορία. Έτσι πρέπει να αντιλαμβανόμαστε το νέο δημιουργό: ανασκαφέα του παρόντος μας.

Πώς όμως θα γίνει αυτό αν δεν προσφέρουμε απλόχερα τις συνθήκες και το περιβάλλον να αρθρώσει αβίαστο ο δημιουργός τον λόγο του;

Καλούμαστε επειγόντως να ανακαλύψουμε την τέχνη της διαχείρισης της κρίσης μας. Οι απαιτήσεις των καιρών επιβάλλουν ενέργειες, κοινή πολιτιστική πολιτική και στρατηγικές συνεργασίες. Οι μεγάλοι οργανισμοί, πρωτίστως, πρέπει να αποτελέσουν σπινθήρα νέων δημιουργών, ομάδων και τάσεων, αντλώντας, ως αντίδοτο, τη φρεσκάδα ενός συνεχώς ανανεούμενου κοινού. Η επιβίωση των μεγάλων χώρων περνάει μέσα από την προσαρμοστικότητα. Το στοιχείο θα είναι όχι η παρακολούθηση μιας συναυλίας ή μιας παράστασης, αλλά η ικανότητα της προσέλευσης του κοινού ώστε αυτό, περνώντας το κατώφλι της εισόδου, να βρει κάτι προκλητικό ενδιαφέρον, να αφιερώσει χρόνο, να επικοινωνήσει, να δημιουργήσει επαρκή υπεραξία με σκοπό να βιώσει μια συνολική εμπειρία.

Η κρίση έκανε πολλούς να ανασκαύουν όψιμα το νεανικό κοινό. Άγαρμπος και απ' υψηλού διακρίσεις του τύπου «Νέοι, έλτε εδώ να σας εκπαιδεύσουμε» έφεσαν σύντομα στο κενό. Οι νέοι, φυσιολογικά δύσπιστοι στις επιθέσεις εκπαιδισμού, με το ένστικτό τους να λειτουργεί σωστά, δεν πηγαίνουν εκεί που τους προστάζουν, αλλά εκεί που πραγματικά κάτι συμβαίνει, ειλικρινές, χαλαρό, φιλικό, συντροφικό ή συμμετοχικό.

Η σωστή μελέτη του περιβάλλοντος και οι κατάλληλοι άνθρωποι είναι φυσικά προαπαιτούμενο. Χρειάζονται εκείνοι που θα αφουγκραστούν τον παλμό της εποχής, θα ευσκήψουν με αγάπη και φροντίδα στα προβλήματα τους, θα αναζητήσουν διεξόδους στη σκληρή καθημερινότητα, και θα μπορέσουν με σθένος και έμπνευση να διατυπώσουν μια νέα πρόταση, ένα βήμα μπροστά από αυτό που ήδη συμβαίνει. Διαφορετικά, αντί να είναι φορείς των εξελίξεων, θα τρέχουν λαχανιασμένοι να τις προλάβουν. Η κρίση μας υποχρεώνει να κοιτάμε μπροστά με ελπίδα. Η ελπίδα ήταν πάντοτε συνυφασμένη με το νέο, την πρωτοτυπία και την πίστη στην αισιόδοξη προοπτική του μέλλοντος. Η απουσία νέας δημιουργίας και νεανικού κοινού θα οδηγήσει σε εσωστρέφεια, απομόνωση, συρρίκνωση και τελικά σε Εσφηνικό θάνατο.